

Oblidar la història d'un país

Façana d'un edifici d'Angola amb tots els impactes de bala de la guerra civil. WIKIMEDIA COMMONS

MARINA ESPASA

La Revolució dels Clavells que va depositar la dictadura portuguesa el 1974 va suposar també la fi del control de la metròpoli sobre les colònies africanes: Angola, Moçambic i unes quantes illes. Però les transicions mai no són innòcues i la retirada de l'exèrcit portuguès d'Angola va provocar una guerra civil amara de guerra freda mundial que duraria vint-i-set anys. Vint-i-set anys de guerra: es diu aviat però no es pot oblidar de pressa. La *Teoria general de l'oblit* de José Eduardo Agualusa (Luanda, 1960) va directa al cor d'aquesta qüestió: quin paper juga l'oblit en la configuració de la història d'un país? ¿En la capacitat de reconciliació després d'un conflicte fratricida? ¿Es pot construir res sòlid sobre l'oblit? És una novel·la feta a base de retalls, com un vestit apedaçat cada costura del qual explica un secret. Comença l'any de la independència de la colònia i traça aquest arc temporal de vint-i-set anys a partir d'una anècdota real, la d'una dona portuguesa que es va parapetar dins

del seu apartament a Luanda i no en va sortir fins al 2002, quan es va anunciar l'alto el foc definitiu. Agualusa va tenir accés a la pila de llibretes que va deixar escrites i va veure les parets de l'apartament, també plenes d'inscripcions. I a partir de la memòria d'una persona que s'havia autoexclòs de la realitat bèl·lica de la seva colònia explica la història d'aquesta colònia, gràcies a un mecanisme vell però amb salut de ferro anomenat ficció. Agualusa, segurament influenciat per les tradicions orals de les literatures africanes del seu país, fa una literatura simbòlica: la Ludovica és dona i és portuguesa, i representa tant la indiferència amb què l'exmetròpoli es mira de lluny la mort de centenars de milers de joves, com la postura que pot adoptar una dona davant d'un fenomen com el de la guerra, fonamentalment protagonitzat per homes: jo no hi jugo. La Ludo només observa des de la seva terrassa com la gent es mata, tot i que ella, per sobreviure, també mata coloms, micots i fins i tot un guerriller que li truca a la porta. La guerra és així.

Un dels personatges més interessants del llibre és el de Daniel

Benchimol, un periodista especialitzat en desaparicions: "En aquest país tot desapareix. Potser és que el país sencer és en vies de desaparèixer". Pobles petits, diamants, avions sencers, escriptors amb mala sort. ¿És màgia negra o són les noves màfies sorgides després de la fi de la guerra en un país sense control, que proven de silenciar els periodistes massa curiosos? La novel·la no és només sobre la guerra, sinó sobre el després dels conflictes: "El sistema capitalista, que allà, a Angola, prosperant com el verdet entre la runa, ho anava podrint tot, ho corrompia tot". Quan acaba un conflicte a qualsevol racó del món, hi ha uns depredadors que són els primers que ensumen el negoci. I sota una disfressa de promotors i emprenedors d'un futur net i clar, edificuen imperis en forma de gratacels de vidre sobre piles d'ossos sense identificar. També és aquest oblit que denuncia Agualusa.

Un país on tot desapareix

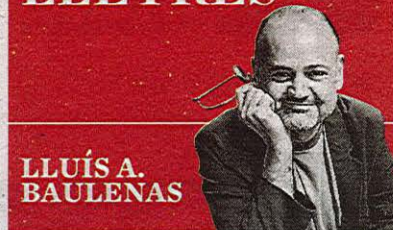
Agualusa ha optat per la multiplicitat de punts de vista i de veus, totes magníficament traduïdes per Pere Comella. Hi ha capítols brevíssims, fins i tot n'hi ha que són poemes o fragments dels escrits a les parets de la dona emparedada, que és qui guarda el secret d'un "accident" que va tenir quan era jove, i que és sempre al cor de les atrocitats més sofisticades: l'abús dels dèbils. A mesura que el llibre encara la seva recta final, tots els fils convergeixen en un de sol, en una tonalitat formada per milers de notes dissonants: és escoltant el brogit que fan les històries de les persones que l'habiten que es pot aspirar a explicar la història d'un país.

Teoria general de l'oblit va mereixer l'International Dublin Literary Award del 2017, un premi gros i peculiar perquè la primera selecció de novel·les candidates es fa a través dels lectors de biblioteques públiques d'arreu del món (entre elles la de la Vila de Gràcia de Barcelona): és tot un mèrit que tants lectors provinents de realitats absolutament diferents de la d'Angola se la facin seva. ♦♦

TEORIA GENERAL DE L'OBLIT
JOSÉ EDUARDO AGUALUSA
PERISCOPI / EDHASA
TRADUCCIÓ DE PERE COMELLAS
256 PÀG. / 18 €

L'ESCUMA DE LES LLETRES

4, 3, 2, 1: Pedrolo!

La commemoració de l'Any Pedrolo està sent especial. Potser el seu independentisme, molest a molts nivells en els seus últims anys, ara li vagi a favor. Però és molt més que això: segurament hi tenen a veure les tantíssimes generacions de lectors que van començar a llegir en la nostra llengua amb el *Mecanoscrit del segon origen*. Tothom se'n recorda. I cal aprofitar aquest lligam sentimental amb els lectors catalans per projectar definitivament la seva obra, extensa i intensa. Per exemple, fixem-nos en 4 3 2 1, la darrera novel·la de Paul Auster. Una gran novel·la que utilitza una idea que ja ens va servir Pedrolo fa molts anys i d'una manera molt més complexa. Al que Auster ens explica en un volum (quatre vides possibles), Pedrolo n'hi va dedicar onze, el cicle *Temps Obert*, que parteix de la mateixa premissa que l'autor nord-americà: a partir d'un fet immutable, només un (en Auster és el naixement en la mateixa família, en Pedrolo és una bomba que cau l'any 1938), pensar què hauria passat si s'haguessin donat diverses possibilitats vitals.

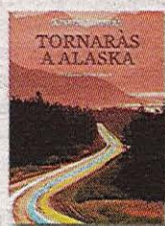
Pedrolo biografat

Una altra mostra de la força de l'Any Pedrolo, comissariat per la infatigable Anna Maria Villalonga, és que ja han aparegut dos llibres de no-ficció dedicats a l'autor: *Manuel de Pedrolo, manual de supervivència*, de Sebastià Bennasar (Metemora, 2018), i *La llibertat insubornable*, de Bel Zaballa (Sembra Llibres, 2018). Són dos títols molt interessants i gairebé complementaris, el primer amb un caràcter més personal, amb entrevistes i un especial esment de la novel·la negra; el segon, una biografia més clàssica, amb abundància de material gràfic i que ha comptat amb l'ajut de la filla de Pedrolo. Tant l'un com l'altre, però, no han detectat una curiositat relacionada amb el *Mecanoscrit*... i que sí que ha trobat Joan Santanach, de la Universitat de Barcelona ("En defensa del *Mecanoscrit* de Manuel de Pedrolo", revista *Entre Lletres*, gener de 2018), i que planteja una pregunta digna del Pedrolo autor de novel·la negra: per què l'abril de 1986, quan La Caixa i Edicions 62 van fer-ne una publicació especial, van triar l'original de la primera edició (1974), censurat, i no el que portava multiplicat-se per milers, del 1976, sense censura? Negligència? Autocensura segons pensa el professor Santanach? Pedrolo dona per a això i molt més. ♦♦

L'APARADOR

ELIA MURGOU

FICCIÓ

Tornaràs a Alaska
KRISTIN HANNAH
Amsterdam

Ernst Allbright torna de la Guerra del Vietnam colèric i decideix marxar amb la seva esposa i la seva filla a Alaska. Al principi aquest indret sembla la solució als seus problemes. Però elles s'adonen que estan soles, i que si no se salven a elles mateixes, ningú ho farà.

INFANTIL

Palabra de ratón
JAMES PATTERSON
Duomo Ediciones

La novel·la infantil de James Patterson i Chris Grabenstein mostra la vida d'un ratolí de laboratori, anomenat Isaías, i la seva família. El petit Isaías aconsegueix escapar-se i coneix una família de ratolins als afores de la ciutat. Allà haurà d'enfrontar el món dels humans i salvar la seva família.

INFANTIL

Petita & Gran Jane Austen
Alba

María Isabel Sánchez Vegara plasma en aquest conte la vida d'una de les autores més importants de la literatura universal, Jane Austen. Amb il·lustracions de Katie Wilson, aconsegueix que els més petits de casa coneguin les grans dones que han marcat un abans i un després en la història.